

Prethodno priopćenje

VAŽNOST INOVACIJA I PODUZETNIŠTVA ZA EKONOMSKI RAZVOJ REPUBLIKE HRVATSKE

Dr.sc. Marina Gregorić, viši predavač, Međimursko Veleučilište u Čakovcu
Ulica J.Jelačića 22a, 40000 Čakovec, Hrvatska
Telefon: +385 99 4040164, fax. +385 40 396980, e-mail: marina.gregoric@mev.hr

Mr.sc. Ivan Hegeduš, viši predavač, Međimursko Veleučilište u Čakovcu
Ulica J.Jelačića 22a, 40000 Čakovec, Hrvatska
Telefon: + 385 99 2637 281, fax +385 40 396980, e-mail: ivan.hegeduš@mev.hr

Katarina Kolenko, studentica, Međimursko Veleučilište u Čakovcu
Ulica J.Jelačića 22a, 40000 Čakovec, Hrvatska
Telefon: +385 91 558 1613, e-mail: kolenko.katarina@gmail.com

SAŽETAK

Ekonomski razvoj neostvariv je bez inovacija i poduzetništva. Kako su poduzeća u privatnom vlasništvu jedan od glavnih pokretača gospodarstva, otvaranjem radnih mjesta te rastom proizvodnje i potrošnje, može se reći da inovacije preko poduzetništva pokreću nacionalno, ali i svjetsko gospodarstvo. Istraživanje se provodi u svrhu dobivanja uvida u trenutno stanje u korelaciji – inovacije, poduzetništvo, ekonomski razvoj. Metode istraživanja korištene u ovome radu su povijesna metoda, deskriptivna metoda, istraživanje za stolom, metoda analize i sinteze te primarna kvantitativna metoda. Instrument istraživanja je anketni upitnik s ciljem prikupljanja podataka od poduzetnika o trendovima, problemima, najvećim ograničenjima i zadovoljstvu okruženjem u kojem posluju s aspekta razumijevanja i poticanja inovativnosti i kreativnosti u radu, radnim procesima i nastupu na tržištu. Primarnom istraživanju odazvalo se 129 ispitanika, poduzetnika s područja RH. Dobiveni rezultati istraživanja grafički su prikazani. Inovativnost je ključni element poduzetništva, stoga tvrtke moraju kontinuirano inovirati poslovanje kako bi izbjegle stagnaciju i prestanak rada. Uzročno-posljedične veze inovacija, poduzetništva i ekonomskog razvoja potrebno je pomno analizirati i pratiti, uzimajući u obzir sve okolnosti u određenom trenutku. Na temelju toga moguće je uočiti razloge zastoja i padova u njihovoj korelaciji te ubuduće promptno reagirati. Poduzetnici su inovatori, razmišljaju drugačije, razmišljaju na način ostvarenja – efektivno. Inventivnost je najvrjedniji resurs svake tvrtke, stoga je bitno poticati kreativno razmišljanje i iznošenje ideja. Inovacije imaju direktan utjecaj na povećanje produktivnosti i porast konkurentnosti, a kontinuirano inoviranje poslovanja podrazumijeva

stalnu prilagodbu i sposobnost snalaženja na konkurentnom tržištu. Inovativnost i poduzetništvo ključni su za ekonomski razvoj, te pružaju brojne mogućnosti i varijacije primjenjive svugdje.

Ključne riječi: ekonomski razvoj; inovacije; poduzetništvo

1. UVOD

Inovacije i poduzetništvo usko su povezani te su temelj razvoja napredne ekonomije i društva u cjelini. Kako bi se poduzetništvo razvijalo u suvremenom okruženju koje obiluje konkurencijom te je obilježeno izuzetno naprednim otkrićima u struci i znanosti, potrebno je motivirati poduzetnike da budu inovatori te podržavati njihovu osobnost i kreativnost u razvoju poslovanja. Poduzetništvo je pokretač ekonomskog razvoja. Država mora osigurati sve uvjete za razvoj poduzetništva. U svakoj razvijenoj zemlji upravo su poduzetnici ti koji svojim kontinuiranim radom i primjenom inovativnih rješenja najviše doprinose ekonomskom razvoju i otvaraju radna mjesta te smanjuju nezaposlenost u državi. Poduzetnici su svjesni da je, osim ideje, volje i entuzijazma, važno propulzivno i poticajno poduzetničko okruženje. Od izuzetne je važnosti osigurati kontinuirani progres poduzetništva jer će se samim time potaknuti i ekonomski razvoj. Predmet istraživanja kao i područje zanimanja autora ovoga rada ogleda se u činjenici da je potrebno stvoriti okruženje koje poduzetnicima omogućuje kreativan, inovativan i slobodan razvoj koji će za posljedicu imati ne samo osobne koristi za poduzetnika i poduzeće već i za cjelokupnu ekonomiju. Ovaj rad bavi se pitanjima koja se odnose na motivaciju poduzetnika, ocjenu okoline i podršku s aspekta inovacija i kreativnosti od strane sustava i gospodarskog okruženja u Republici Hrvatskoj prema poduzetnicima. Ciljevi istraživanja su:

- definirati pojmove inovacija, poduzetništvo, ekonomski razvoj
- dobiti uvid u trenutno stanje poduzetničke klime u Republici Hrvatskoj
- uočiti trendove u poduzetništvu s aspekta inovacija
- detektirati probleme i najveća ograničenja u razvoju poduzetništva s aspekta inovacija
- predložiti moguća rješenja detektiranih problema
- ispitati poduzetnike u RH iz različitih sektora privrede s ciljem prikupljanja primarnih podataka o poticaju inovativnosti pri poduzetničkim pothvatima te
- objektivno sagledati / interpretirati rezultate dobivene istraživanjem kako bi se dobio uvid u stvarno stanje i ocjenu zadovoljstva poduzetnika trenutnom situacijom te trendovima razvoja inovativnosti u poduzetništvu.

Metode istraživanja korištene u ovome radu su povijesna metoda, istraživanje za stolom, deskripcija, metoda analize i sinteze te primarna kvantitativna metoda putem instrumenta anketnog upitnika distribuiranog na veći broj poduzetnika u RH temeljenog na slučajnom uzorku. Poduzetnici koji su se odazvali istraživanju posluju u okviru različitih sekundarnih i tercijarnih sektora poput industrije, građevinarstva i brodogradnje, trgovine, ugostiteljstva, turizma i prometa na području RH; Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Varaždinska županija, Međimurska županija, Splitsko-dalmatinska, Primorsko-goranska, Istarska, Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska i Ličko-senjska županija. Istraživanju se odazvalo 129 ispitanika u razdoblju od ožujka do lipnja 2017. godine pretežito iz manjih i srednjih poduzeća.

Doprinos rada ogleda se u činjenici da je inovativnost ključni element gospodarskog rasta i razvoja te je potrebno ulagati napore u stvaranje inovativne klime, podrške inovativnim poduzetnicima te omogućiti svima isti gospodarski okvir i programe koji bi im pomagali u izražavanju iste. Zainteresiranim članovima akademske zajednice ovaj rad može pomoći u pronalaženju podloge za daljnja istraživanja te izdvajanje pojedinog problema i nastavak istraživanja po pojedinim specifičnim problemima. Mladim poduzetnicima, kao i potencijalnim poduzetnicima koji u poduzetništvo ulaze iz različitih razloga (nezaposlenost, kreativnost, nezadovoljstvo sadašnjim poslom, vizionarstvo, inovativan način razmišljanja i pristup problemima na poslu, itd.), ovaj rad može pomoći pri detekciji osnovnih problema na koje poduzetnici nailaze te dati stvaran uvid u sadašnju praksu poduzetništva.

2. INOVACIJE I PODUZETNIŠTVO

Inovacije i poduzetništvo kao pojmovi i procesi definirani su od strane mnogih domaćih i inozemnih autora, stručnjaka, akademika, praktičara i teoretičara. Neke od njih navedene su u nastavku. Tako, primjerice, Samuelson i Nordhaus definiraju inovativnost s aspekta osobe. „Osobu koja ponudi novi proizvod ili proces na tržištu nazivamo inovatorom ili poduzetnikom“ (Samuelson i Nordhaus, 2011, 296). „Inovatori su osobe koje imaju viziju, originalnost i odvažnost da uvede nove ideje u poslovanje“ (Samuelson i Nordhaus, 2011, 296).

„Poduzetništvo je proces stvaranja vrijednosti ujedinjavanjem jedinstvene kombinacije resursa u svrhu iskorištavanja prilike. Ono uključuje sve poduzetnikove djelatnosti usmjerene na ulaganja i kombinaciju potrebnih inputa, širenja na nova tržišta, stvaranje novih proizvoda, novih potrošača i novih tehnologija, a naglašeno je vezano uz prijelomna vremena, uvjete neizvjesnosti, krize i promjene u okolini. Cilj suvremenog poduzetništva je razviti poduzetničku klimu koju prije svega karakterizira orijentacija na individualnu inicijativu, kreativnost i inovacije, kao i stvaralačku atmosferu usmjerenu na prevladavanje postojećeg i stvaranje novoga, drugačijeg i humanijeg društva“ (Škrtić i Mikić, 2011, 36).

Za von Thunena „poduzetnik je osoba koja snosi rizik, a ujedno i inovator, a profit koji ostvari nagrada je za preuzimanje nepredvidivog rizika i uloge inovatora“ (Škrtić i Mikić, 2011, 87).

Pojedini autori tako razlikuju inovaciju od procesa te ju snažno povezuju s inženjerskim znanjem i tehnologijom proizvodnje. „Razlikujemo inovaciju procesa, koja se javlja kada inženjersko znanje unaprijedi tehnike proizvodnje za postojeće proizvode, od inovacije proizvoda, koja nastupa kada se na tržište uvede novi ili unaprijeđeni proizvodi“ (Samuelson i Nordhaus, 2011, 113). „Inferiorne su tehnologije neprofitabilne i one se u tržišnom gospodarstvu odbacuju, dok se produktivnije tehnologije uvide zato što će povećati zarade inovativnih poduzeća“ (Samuelson i Nordhaus, 2011, 114). Proizvodnost ukazuje na razinu ekonomske uspješnosti, a tehnološki napredak, inovacije procesa ili inovacije proizvoda dovode do porasta proizvodnosti (Samuelson i Nordhaus, 2011).

„Svaka uspješna inovacija stvara privremeni monopol. Inovacijsku dobit (ponekad nazvanu „šumpeterijanskom“ dobiti) možemo definirati kao privremeni dodatni povrat za inovatore ili poduzetnike. U kratkom vremenskom razdoblju zarađuje se inovacijska dobit. Ta je zarada privremena te ubrzo nestaje zbog konkurencije rivala i imitatora. No, upravo kada jedan izvor inovacijske dobiti nestane, drugi se rađa. Gospodarstvo će generirati tu vrstu dobiti sve dok postoje inovacije“ (Samuelson i Nordhaus, 2011, 296).

„Slobodna tržišta rada, kapitala, proizvoda i ideja pokazala su se kao najplodnije tlo za inovaciju i tehnološku promjenu“ (Samuelson i Nordhaus, 2011, 649). Snažna konkurencija među poduzećima i industrijama potiče i osigurava inovaciju (Samuelson i Nordhaus, 2011). „Na opću konkurentnost poduzeća izuzetan utjecaj ima poticanje timova unutar poduzeća na stvaranje, primjenu i upotrebu inovativnih ideja“ (Delač, 2010, 161).

Jedna od činjenica značajna za razvoj poduzetništva temelji se na prednostima i mogućnostima za neko društvo, a koje nastaju razvojem poduzetništva. „Danas se značenje poduzetništva ogleda u četiri njegove osnovne funkcije: otvaranje novih radnih mjesta i potpomaganje gospodarskom rastu, povećanje konkurentnosti, razvijanje osobnih potencijala te razvijanje općih društvenih interesa“ (Škrtić i Mikić, 2011, 296).

2.1. Poduzetnik

Većina autora definira poduzetnike kao inovatore, vizionare, osobe pune empatije te hrabre i aktivne. Pojedini autori u definiciju ubrajaju i karakter vođe, organizatora što nije uvijek primjenjivo jer dobar poduzetnik ne mora nužno biti i dobar vođa, direktor ili organizator. Inovativnost i kreativnost te nemiran duh ono je što povezuje brojne autore pri definiciji poduzetništva. Važna karakteristika je također spremnost na rizik. U nastavku slijede odabrane definicije različitih autora.

„Poduzetnici su kreatori, inovatori i vođe koji daju zajednici mnoge direktore i upravitelje i koji, više nego itko drugi, mijenjaju život pojedinaca, njihove radne navike, učenje, igranje i vođenje“ (Škrtić i Mikić, 2011, 102).

„Poduzetnici pronalaze nove tehnologije, proizvode, procese i usluge koji postaju sastavnica novih industrija, i zauzvrat te industrije pokreću ekonomiju“ (Škrtić i Mikić, 2011, 102).

„Poduzetnik se često definira kao osoba nadarena poslovnim duhom i rukovodnim sposobnostima, bogata znanjem o poslovima i ljudima, odlučna i spremna preuzeti rizik upravljanja poduzećem na temelju inovacija i stalnog razvoja“ (Škrtić i Mikić, 2011, 119).

„Poduzetnici su pokretačka snaga tržišno orijentiranog gospodarstva i njihovi rezultati društvu donose blagostanje, stvaraju nova radna mjesta te potrošačima omogućuju veći izbor“ (Škrtić, Primorac, Mikić, 2015, 14).

„Suvremeni dobri poduzetnici nisu hazarderi već poslovni ljudi koji su sagledali i analizirali najrizičnije čimbenike poduzetničkog pothvata i pokušali se za njih pripremiti“ (Škrtić, Primorac, Mikić, 2015, 154).

3. EKONOMSKI RAZVOJ

„Ekonomski razvoj predstavlja kvalitativnu kategoriju koja sadrži i neke parametre koje nije moguće precizno izmjeriti ili pobliže odrediti, već se o njima može govoriti samo opisno. Pod ekonomskim razvojem, odnosno razvijenosti, prvenstveno se podrazumijevaju stvari poput obrazovne strukture, izdvajanja za znanost, istraživanja i razvoja, broja završenih studenata tijekom jedne godine, udjela fakultetski obrazovanog stanovništva u radnoj snazi, očekivanog trajanja života populacije“ (Delač, 2014, 122).

„Ekonomski razvoj – kvalitativna kategorija koja pokazuje porast kvalitativnih karakteristika života, odnosno kvalitete života u određenoj zemlji. Najčešće se mjeri stupnjem zadovoljenja određenih potreba (obrazovnih, kulturnih, zdravstvenih, ekoloških...) te odražava u kategorijama poput očekivanog trajanja života, broja nepismenih, broja mrtvorođenih, načina prehrane, obrazovne strukture i sl.“ (Delač, 2014, 68).

„Pojam ekonomskog rasta označava porast ukupnog privrednog outputa određene nacionalne ekonomije, a mjeri se porastom njezina BDP-a per capita u nekom dužem razdoblju (tromjesečje, godina, desetljeće). Dok ekonomski rast promatra isključivo porast BDP-a per capita, ekonomski je razvoj mnogo kompleksniji pojam. On podrazumijeva porast kvalitativnih karakteristika života (životnog standarda, „kvalitete života“), odnosno stupnja zadovoljenja ljudskih potreba (obrazovnih, kulturnih, zdravstvenih, ekoloških). Najčešće se mjeri kroz promjene različitih varijabli poput očekivanog trajanja života, broja nepismenih, obrazovne strukture, broja mrtvorođenih, kvalitete zdravstvene zaštite, načina prehrane i sl. Ekonomski rast tako predstavlja kvantitativnu varijablu, a ekonomski razvoj kvalitativnu u smislu kvalitete života u određenim segmentima koji ne moraju nužno biti vezani uz visinu BDP-a“ (Delač, 2014, 50).

Ekonomski razvoj i ekonomski rast mogu se promatrati s aspekta kvantitativne, ali i kvalitativne komponente koja određuje neku sredinu. Osim važnosti koju pridajemo rastu BDP-a, potrebno je akceptirati i kvalitetu života u nekom društvu te porast ili pad životnog standarda. Da bi se društvo razvijalo potrebno je omogućiti razvoj svakog pojedinca, svakog čovjeka koji je dio toga društva.

„Veza između produktivnosti rada i životnog standarda je jednostavna. Svake godine, ukupna vrijednost dobara i usluga koje neko gospodarstvo proizvede jednaka je isplata za sve faktore proizvodnje, uključujući plaće, najam kapitala, te profit tvrtki. Međutim, na kraju potrošači primaju te isplate faktora u obliku nadnica, plaća, dividendi ili kamata. Posljedica toga je da svi potrošači zajedno mogu dugoročno povećati svoju potrošnju samo povećanjem ukupne razine proizvodnje“ (Pindyck i Rubinfeld, 2005, 189).

Razvoj društva ne počinje u poduzećima, već od ranog djetinjstva, kada bi trebalo poticati kreativnost djece i mladih kako od strane obitelji tako i od okoline poput vrtića, škola i ostalih institucija. Kreativnost je prisutna u svakome čovjeku samo je pitanje većeg ili manjeg talenta koji onda može koristiti i izraziti tu kreativnost u rješavanju problema ili predlaganju boljih rješenja iz svih aspekata života.

„Istraživanja pokazuju da je većina inovacija prije svega rezultat rada posebno talentiranih pojedinaca. Takvi izuzetni pojedinci mogu kreirati inovacije koje će značajno promijeniti poslovanje ne samo određene organizacije, već i život šire društvene zajednice. Organizacije koje omogućuju najbolje uvjete rada i najviše nadnice, u poziciji su da privuku više talentiranih pojedinaca te tako stvore neposredne uvjete za veću inovativnost i efikasnost proizvodnje i zauzimanje bolje pozicije na tržištu“ (Delač, 2014, 66).

„Inovacija je ključ gospodarskog razvoja svake kompanije, regije ili zemlje“ (Hisrich, Peters, Shepherd, 2011, 147).

3.1. Poduzetničko okruženje i uloga države

„Uloga države u gospodarskom smislu je osiguravanje zakonodavnog okvira za ekonomiju. Poduzeća se osnivaju u skladu s propisima koje je propisala država, a ona određuje i poreze koji su u krajnjoj liniji troškovi proizvodnje (porezi na promet, dohodak i dodanu vrijednost te davanja vezana uz osobne dohotke radnika). Država je ujedno i poduzetnik koji se kroz poduzeća u državnom vlasništvu pojavljuje na tržištu“ (Delač, 2010, 181).

„Uvjeti poduzetništva – elementi pomoću kojih ekonomska politika može poticati ili destimulirati poduzetničke aktivnosti u jednoj nacionalnoj ekonomiji. Pod uvjetima koji utječu na poduzetništvo podrazumijevaju se financijski uvjeti vezani uz mogućnost dobivanja kredita, kamatne stope i sl., zakonodavni uvjeti koji stvaraju okvir i mogućnost novog poslovanja i psihološki uvjeti koji se tiču povjerenja u ekonomsku i izvršnu vlast te očekivanja od budućih događaja“ (Delač, 2014, 146).

„To zapravo znači da se poduzetničkom aktivnošću razvija gospodarstvo i pridonosi stvaranju države blagostanja. Ili, jednostavnije, poduzetništvo kao poslovna djelatnost sastavni je dio gospodarstva. S druge strane, gospodarstvo kao sustav djelatnosti, prometne, pravne i druge infrastrukture, obuhvaćajući područje proizvodnje, raspodjele, razmjene i potrošnje, svojim pravilima i odnosima utječe i na razvoj poduzetništva. Poduzetnik kao osoba koja pokreće poslovni pothvat, s ciljem da dovede do promjene u „svrsi“ i ostvari dobit, pod permanentnim je utjecajem razvoja općih gospodarskih prilika i stanja u društvu. Na putu od ideje do njezine realizacije, ali i opstanka u gospodarskoj strukturi, mogući poduzetnički uspjeh ili neuspjeh ovisi u velikoj mjeri o društvenom razvoju i državnoj potpori“ (Škrtić i Mikić, 2011, 293).

Kako bi poduzetničko okruženje pogodovalo razvoju talentiranih pojedinaca te ih nagrađivalo kako statusno tako i financijski, država za primarni cilj treba imati

dobrobit pojedinca i cjelokupnog društva, a ne pojedinaca koji sustavom moći „ubiru vrhnje“ na teret talentiranih i inovativnih pojedinca bez statusa moći jer nisu dio državnog aparata. Uloga države i sustava upravljanja državnim aparatom ključna je za poticanje ili zagušivanje progresivnih i inovativnih ideja u svim segmentima života čovjeka, a posebice u poduzetništvu.

4. VAŽNOST INOVACIJA I PODUZETNIŠTVA ZA EKONOMSKI RAZVOJ

Joseph Schumpeter smatra se ocem poduzetništva te poduzetništvo i inovacije smatra ključnima za ekonomski rast i razvoj (Škrtić i Mikić, 2011). Elementi ekonomskog razvoja su ljudski resursi, prirodni resursi, kapital te tehnološki napredak i inovacije (Samuelson i Nordhaus, 2011).

„Jedna je od ključnih zadaća ekonomskog razvoja promicanje poduzetničkog duha. Zemlja ne može opstati bez skupine vlasnika ili menadžera spremnih preuzeti rizike, otvoriti nove pogone, usvojiti nove tehnologije i uvesti nove načine poslovanja. Na najosnovnijoj razini, inovacije i poduzetništvo uspijevat će kada su vlasnička prava jasna i potpuna, a porezi i druga iscrpljivanja zarade (poput korupcije) niski i predvidljivi“ (Samuelson i Nordhaus, 2011, 529).

„Poduzetništvo je najbitniji element, odnosno resurs za odvijanje proizvodnje. Ono podrazumijeva ne samo poslovnu ideju za otvaranje poduzeća, već i osmišljavanje proizvodnih procesa. Za razliku od menadžera, predstavnika određenog zanimanja, koji se pojavljuju na tržištu rada kao radnici, poduzetnici su posebna kategorija poslovnih ljudi, prvenstveno vezana uz određeni stil života i način razmišljanja. Poduzetništvo bi se moglo opisati kao određeni tip poslovnog ponašanja i stila života kojega obilježava proaktivan pristup – pojedinac odlučuje samostalno ili u partnerstvu s drugima, vlastitim i/ili posuđenim sredstvima ući u rizik otvaranja poduzeća i pokretanja određenog posla ili proizvodnje kako bi njome zadovoljio potrebe kupaca, za sebe ostvario profit i zadovoljio svoje samoaktualizacijske motive.“ (Delač, 2010, 123).

U skladu s razmatranjima različitih autora, može se zaključiti da većina razvijenih zemalja svoje blagostanje zahvaljuje upravo poduzetništvu i poduzetnicima te da su upravo poduzetnici u malim i srednjim poduzećima razvijenih zemalja oni koji zauzimaju najznačajniji udio u stvaranju nacionalnog bogatstva. Oni su ti koji svojim idejama, inicijativom i marljivošću značajno pridonose stvaranju društvenog blagostanja (Delač, 2010).

„Hrvatska bi s desetak ili dvadesetak uspješnih izvoznih poduzeća koja imaju tržište za svoje proizvode na europskoj i svjetskoj razini, mogla uravnotežiti svoju trenutno poraznu bilancu uvoza i izvoza roba i značajno povećati zaposlenost“ (Delač, 2010, 124).

Svakoj je državi u interesu poticati razvoj poduzetništva, te bi ona svojim djelovanjem trebala olakšavati rad poduzeća, a ne ga otežavati (Delač, 2010).

„Tehnološki se progres može poticati aktivnom i dobro osmišljenom ekonomskom politikom. On je prvenstveno rezultat ulaganja u istraživanje, razvoj i obrazovanje, osobito visokoškolsko, ali i odraz načina na koji se određeno društvo odnosi prema poduzetništvu, kao i uvjeta za njegov razvoj. Kako bi se tehnološke inovacije mogle adekvatno primijeniti, potrebno je stvoriti uvjete za slobodnu poduzetničku inicijativu i otvoriti mogućnost poduzetnicima za brzo i jednostavno pokretanje novih poduzeća i ulazak na tržište“ (Delač, 2014, 60).

„Unutar financijske sfere potrebno je stvoriti uvjete za kreditiranje start up poduzetničkih projekata i poduzetnika s idejama putem specijaliziranih financijskih institucija, koje će prvenstveno honorirati kvalitetu poslovnih ideja i njihovu mogućnost uspjeha na tržištu“ (Delač, 2014, 129).

„Stvaranje ekonomskog optimizma i poticanje poduzetništva vezano je uz veliki broj čimbenika koji prožimaju ekonomsku politiku i stanje u nacionalnom gospodarstvu“ (Delač, 2014, 131).

„Da bi se stvorili uvjeti za nove poduzetničke projekte i potaknuo optimizam, potrebno je usklađeno podizati razinu kvalitete i sigurnosti poslovanja na mnogim razinama. Potrošači trebaju imati perspektivu rasta nadnica i budućega raspoloživog dohotka te otvaranja mogućnosti za povećanu stopu zapošljavanja, dok se poduzećima s druge strane treba osigurati realne temelje za očekivanje porasta buduće potražnje, smanjenja kamatnih stopa, i povećane likvidnosti unutar gospodarskog sustava“ (Delač, 2014, 131).

„Jedno od prvorazrednih pitanja hrvatskoga gospodarstva u okolnostima recentne svjetske financijske krize svakako je detektiranje industrija koje bi Hrvatskoj mogle dugoročno osigurati zaposlenost, rast i razvoj“ (Delač, 2014, 137).

Temeljni ciljevi poduzetništva u suvremenom društvu trebali bi razvijati i poticati upravo poduzetničku klimu. Orijentacija na individualnu inicijativu, kreativnost i inovacije, kao i stvaralačku atmosferu usmjerenu na prevladavanje postojećeg i stvaranje novoga, drugačijeg i humanijeg društva“ (Škrtić i Mikić, 2011).

„U Republici Hrvatskoj poduzetništvo zbog visoke stope nezaposlenosti i ekonomske neefikasnosti gospodarstva u cjelini predstavlja mogući potencijal gospodarskog prosperiteta. Stoga je Vlada Republike Hrvatske u projektu „Hrvatska u 21. stoljeću“ apostrofirala malo poduzetništvo kao generator razvoja hrvatskog gospodarstva u cjelini“ (Škrtić, Primorac, Mikić, 2015, 213).

„Uloga poduzetništva u gospodarskom razvoju uključuje više od samog povećanja proizvoda i dohotka po glavi stanovnika; uključuje iniciranje i uspostavu promjene u strukturi poslovanja i u društvu. Ovu promjenu prati rast i povećanje proizvodnje, što omogućava raspodjelu većeg bogatstva na veći broj različitih sudionika“ (Hisrich, Peters, Shepherd, 2011, 13–14).

4.1. Siromašne zemlje i ekonomski razvoj

Siromašne zemlje imaju velike zapreke u kombiniranju četiriju elemenata napretka – rada, kapitala, proizvodnih resursa i inovacija. Najčešća zapreka je začarani krug siromaštva (Samuelson i Nordhaus, 2011).

„Niski dohoci vode ka niskoj štednji, niska štednja usporava rast kapitala, neprikladan kapital sprečava uvođenje novih strojeva i brzi rast produktivnosti, niska produktivnost vodi ka niskim dohocima. Ostali čimbenici siromaštva također sami sebe pojačavaju. Siromaštvo je praćeno niskim razinama obrazovanja, pismenosti i stručnosti, to opet sprečava usvajanje novih i poboljšanih tehnologija te vodi brzom rastu stanovništva, koji izjeda poboljšanja u proizvodnji i proizvodnji hrane“ (Samuelson i Nordhaus, 2011, 530).

„Snažna konkurencija uključuje i domaće i strane natjecatelje. Velikim zemljama na tehnološkoj granici domaća je konkurencija nužna kako bi se promovirale inovacije. Kretanje deregulacije tijekom posljednja dva desetljeća dovelo je konkurenciju u sektor zrakoplovnih kompanija, energije, telekomunikacija i financija, te je pozitivan utjecaj na inovaciju bio dramatičan. Za male ili tehnološki zaostale zemlje uvozna je konkurencija ključna kako bi se usvojile napredne tehnologije i osigurala konkurencija na tržištu dobara“ (Samuelson i Nordhaus, 2011, 650).

„Imamo li u vidu da je Hrvatska mala otvorena ekonomija koja još uvijek u pojedinim fazama tranzicije nije uspjela riješiti svoje ekonomske probleme, tada veliki značaj za ekonomski razvoj imaju i direktne strane investicije. Strani investitori često nailaze na poteškoće pri realizaciji svojih investicija“ (Delač, 2014, 127).

„Posljednjih dvadesetak godina u Hrvatskoj je zapravo vođena antiindustrijska politika. Umjesto orijentacije na proizvodnju za izvoz i tako generirano zapošljavanje i porast BDP-a, kod nas se tečajnom politikom i drugim mjerama poticao uvoz i potrošnja. Ovakva ekonomska politika, naravno i uz utjecaj globalnih trendova, većim je dijelom doprinijela današnjoj recesiji“ (Delač, 2014, 137).

4.2. Korelacija inovacija, poduzetništva i ekonomskog razvoja

„Poduzetništvo možemo definirati i kao proces potican inicijativom koja u sebi nudi inovativnost i nikad se ne miri s postojećim stanjem. Iz toga se stvaraju nove ideje i rađaju promjene“ (Škrčić i Mikić, 2011, 2).

„Mala i srednja poduzeća su samostalne gospodarske jedinice koje otvaraju mnoga i različita radna mjesta te potiču samoodgovorno djelovanje i samorazvoj ljudi više od velikih poduzeća. Motivacija i zadovoljstvo u radu su u malom poduzetništvu viši zbog samoodgovornosti i zbog neposrednih osobnih kontakata, tako da mala i srednja poduzeća potiču veću kvalitetu života i to ne samo u zaposlenih, već i u potrošača“ (Škrčić i Mikić, 2011, 7).

„Mikro, mala i srednja poduzeća također su i temeljni institucijski oblik europskoga gospodarstva. Glavni su izvor zaposlenja, glavni pokretač inovacija te socijalne

i lokalne integracije u Europi. Smatra se da će nastojanje Europe oko uvođenja nove ekonomije uspjeti samo ako se mala i srednja poduzeća stave na vrh ljestvice prioriteta. U tom smislu u Lisabonu je Europska unija postavila za cilj: postati najkonkurentnije i najdinamičnije gospodarstvo na svijetu, temeljeno na znanju, sposobno za održiv gospodarski razvoj, za otvaranje većeg broja kvalitetnijih radnih mjesta te jaču socijalnu koheziju“ (Škrtić i Mikić, 2011, 8).

„Suvremena znanstveno-tehnička i informatička revolucija, koju karakteriziraju drastične promjene poslovanja i razvoja, zahtijeva kreativnoga i inovativnog poduzetnika kao nositelja gospodarskog rasta i razvoja“ (Škrtić i Mikić, 2011, 39).

„Inovativnost može rezultirati pomakom u civilizacijskom razvoju zbog nove spoznaje, nove tehnologije proizvodnje, nove strukture ljudskih potreba“ (Škrtić i Mikić, 2011, 107).

„Nema sumnje da je gospodarski razvoj određene nacionalne ekonomije funkcionalno ovisan o inovativnosti poslovnih ljudi i njihovoj spremnosti ulaganja u nove poslovne pothvate. U slobodnoj tržišnoj utakmici gotovo sva investicijska aktivnost zasniva se na poduzetništvu poslovnih ljudi. Slobodna privreda je i formalno tako institucionalizirana da omogućuje slobodno izražavanje poduzetničkog duha. Nema alternative slobodnu poduzetničkom razvoju. Pokušaji da država preuzme ulogu poduzetnika dali su loše rezultate. Stoga i ekonomske politike razvijenih tržišnih gospodarstava potiču razvoj poduzetništva“ (Škrtić i Mikić, 2011, 107).

„U suvremenom gospodarstvu u kojemu je osnovna zadaća poslovnih subjekata uočavati i otkrivati nove mogućnosti i stvarati šanse u promjenjivoj okolini, informacije, komunikacije, znanje i poduzetništvo postaju temeljni resursi i nositelji tehnološkoga, ekonomskog i društvenog razvoja“ (Škrtić i Mikić, 2011, 1).

„Razvoj inovativnog poduzetništva uvjetovan je razvojem gospodarskih i političkih sloboda. Zato je bitna politička demokracija s izgradnjom političke kulture, tolerancije i dijaloga umjesto totalitarne isključivosti i nasilja, kao i tržišna ekonomija i slobodno poduzetništvo s poslovnom kulturom i s korektivnim socijalnim elementima s ciljem razvijanja inicijative, samodjelatnosti, samoodgovornosti i samoorganizacije“ (Škrtić i Mikić, 2011, 39).

„Inovativnost čini ključnu funkciju poduzetničkog procesa. Inovacijski proces je više od same ideje, u njemu poduzetnik pretvara priliku u tržišnu realizaciju“ (Škrtić i Mikić, 2011, 114).

Tržišni rast cilj je svake ekonomije, a posebice suvremenih ekonomija koje su prisiljene na ubrzano suočavanje s promjenama što zbog razvoja znanosti, a što zbog hiperprodukcije te ubranog rasta broja poduzetnika, a samim time i konkurenata. Konkurencija nas potiče na inovativnost, kreativnost i ne dozvoljava nam predah i zaostajanje jer ono može biti katastrofalnih posljedica za poduzetnika.

„Poduzetničko društvo iskazuje se porastom proizvodnje, porastom ukupnog prihoda i profita, porastom broja zaposlenih. Ali najvažnije određenje poduzetničkoga

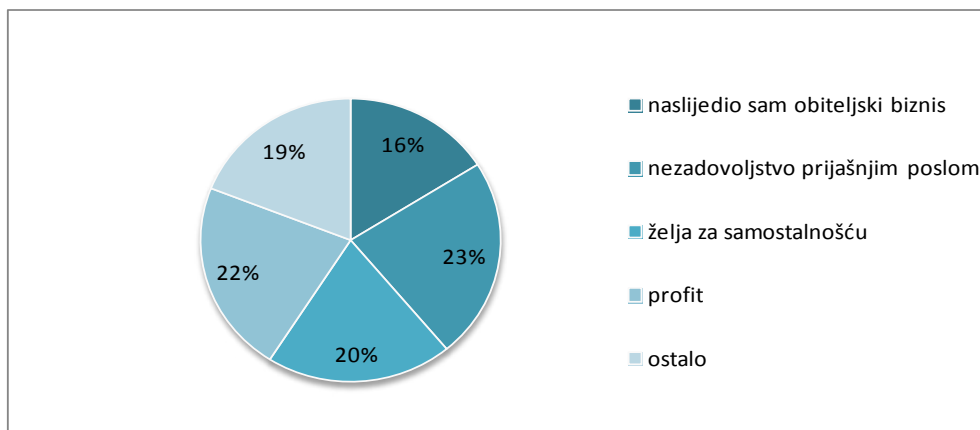
gospodarstva je upravo u njegovoj brzjoj i radikalnoj promjeni strukture poslovanja, strukture potražnje, strukture ponude i porastu životnog standarda“ (Škrtić i Mikić, 2011, 295).

„Cilj suvremenog poduzetništva je razviti poduzetničko okruženje (obilježja su mu orijentacija na individualnu inicijativu, kreativnost i inovacija), kao i stvaralačka atmosfera usmjerena na prevladavanje postojećeg i stvaranje drukčijeg, humanijeg društva“ (Škrtić, Primorac, Mikić, 2015, 11).

5. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Primarno istraživanje provedeno u ovome radu obuhvaća upravo temeljna pitanja i probleme s kojima se susreću poduzetnici u Republici Hrvatskoj s aspekta inovacija, kreativnosti te značaja istih za njihov rast i razvoj. U istraživanju je sudjelovalo 129 poduzetnika, predstavnika malih i srednjih poduzeća s područja Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Varaždinske županije, Međimurske županije, Splitsko-dalmatinske, Primorsko-goranske, Istarske, Virovitičko-podravske, Požeško-slavonske i Ličko-senjske županije. U nastavku su prikazani odgovori ispitanika o motivaciji pri poduzetničkom pothvatu.

Grafikon 1. Što Vas je motiviralo da postanete poduzetnik?

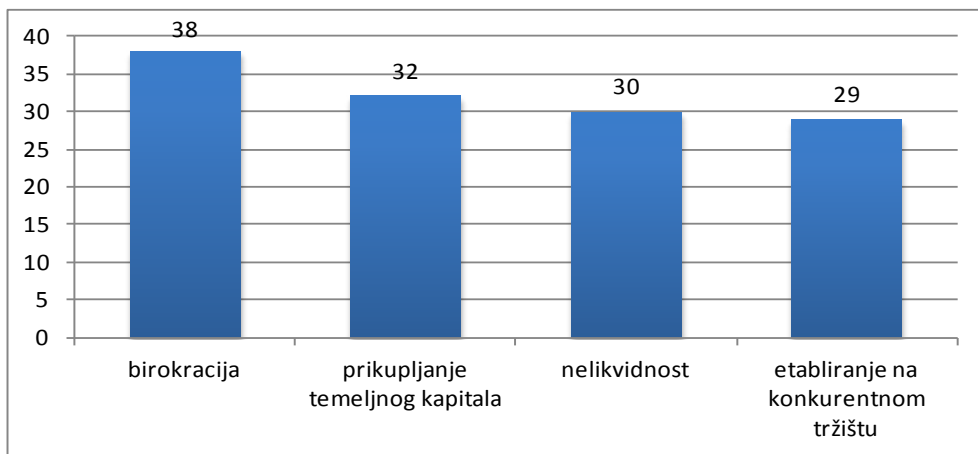
Izvor: izrada autora

Većina ispitanika motivaciju za poduzetništvom pronašla je u nezadovoljstvu prijašnjim poslom (23%), želji za stjecanjem profita (22%) te želji za samostalnošću (20%). Tek njih 16% naslijedilo je obiteljski posao dok 19% navodi ostale razloge poput prilika koje su ih zadesile, suradnje s prijateljima i partnerima i sl.

Tablica 1. Što Vas je motiviralo da postanete poduzetnik?

Odgovor	Broj ispitanika
naslijedio sam obiteljski biznis	21
nezadovoljstvo prijašnjim poslom	29
želja za samostalnošću	26
profit	28
ostalo	25

Izvor: izrada autora

Grafikon 2. Koji su bili najveći izazovi s kojima ste se morali suočiti kao poduzetnik početnik?

Izvor: izrada autora

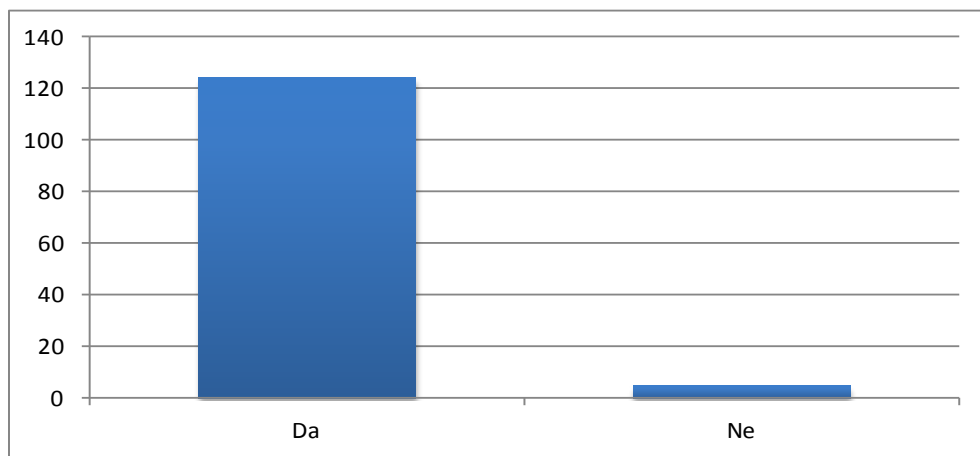
Tablica 2. Koji su bili najveći izazovi s kojima ste se morali suočiti kao poduzetnik početnik?

Odgovor	Broj ispitanika
birokracija	38
prikupljanje temeljnog kapitala	32
nelikvidnost	30
etabliranje na konkurentnom tržištu	29

Izvor: izrada autora

Iz gornjeg grafa i tablice vidljivo je da je birokracija bila najveći izazov s kojim se kao poduzetnik početnik moralo suočiti 38 ispitanih poduzetnika, prikupljanje temeljnog kapitala bio je najveći izazov za njih 32, nelikvidnost za 30 ispitanika, a etabliranje na konkurentnom tržištu za 29 ispitanih poduzetnika.

Grafikon 3. Smatrate li inovacije i poduzetništvo ključnima za ekonomski razvoj?

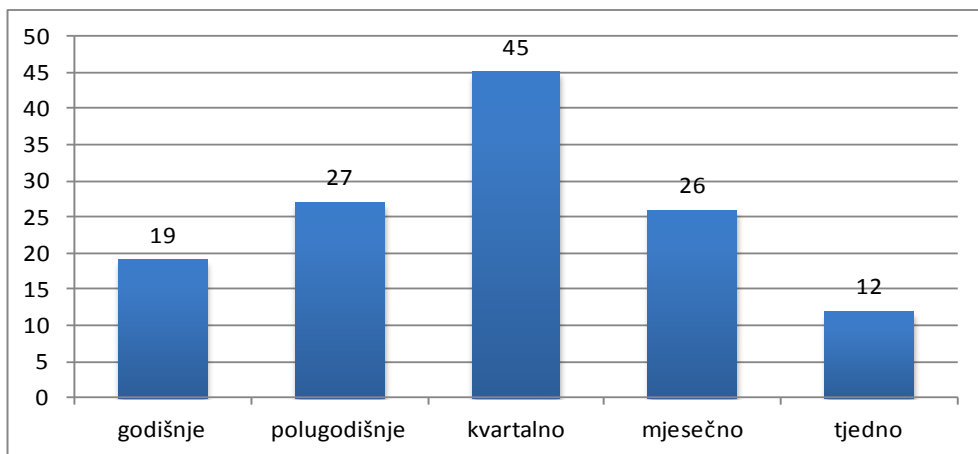
Izvor: izrada autora

Tablica 3. Smatrate li inovacije i poduzetništvo ključnima za ekonomski razvoj?

Odgovor	Broj ispitanika
DA	124
NE	5

Izvor: izrada autora

Iz gornjeg grafa i tablice vidljivo je kako 124 ispitanika inovacije i poduzetništvo smatra ključnima za ekonomski razvoj, a samo njih petoro smatra suprotno.

Grafikon 4. Koliko često inovirate poslovanje?

Izvor: izrada autora

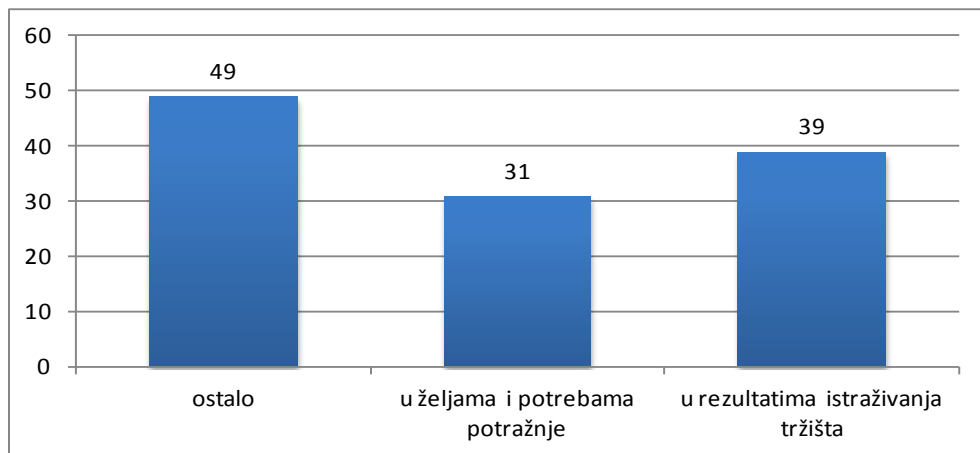
Tablica 4. Koliko često inovirate poslovanje?

Odgovor	Broj ispitanika
tjedno	12
mjesečno	26
kvartalno	45
polugodišnje	27
godišnje	19

Izvor: izrada autora

Iz gornjeg grafa i tablice vidljivo je da dvanaestero ispitanih poduzetnika inovira poslovanja tjedno, njih 26 inovira poslovanje mjesečno, 45 kvartalno, 27 polugodišnje, a devetnaestero ispitanih poduzetnika inovira poslovanje godišnje.

Grafikon 5. Gdje nalazite inspiraciju za inovacije?

Izvor: izrada autora

Tablica 5. Gdje nalazite inspiraciju za inovacije?

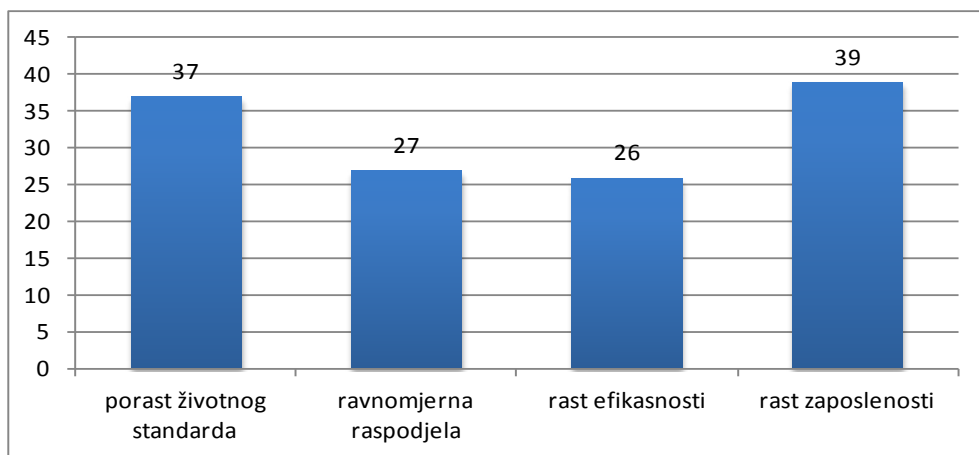
Odgovor	Broj ispitanika
u rezultatima istraživanja tržišta	39
u željama i potrebama potražnje	31
ostalo	49

Izvor: izrada autora

Iz gornjeg grafa i tablice vidljivo je da 39 ispitanika inspiraciju za inovacije nalazi u rezultatima istraživanja tržišta, njih 31 u željama i potrebama potražnje, a njih 49 u ostalome.

Grafikon 6. Na koje indikatore ekonomskog razvoja poduzetništvo ima najveći utjecaj?

Izvor: izrada autora

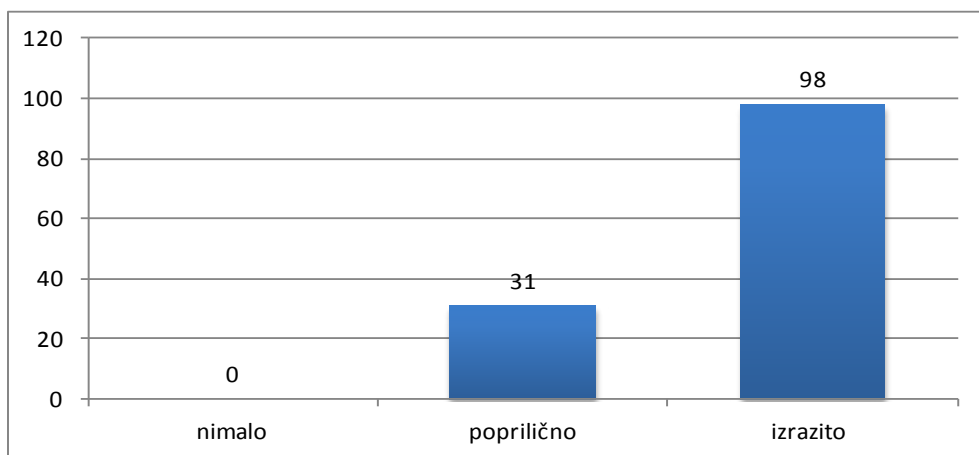
Tablica 6. Na koje indikatore ekonomskog razvoja poduzetništvo ima najveći utjecaj?

Odgovor	Broj zaposlenika
rast zaposlenosti	39
rast efikasnosti	26
ravnomjerna raspodjela	27
porast životnog standarda	37

Izvor: izrada autora

Iz gornjeg grafa i tablice vidljivo je da 39 ispitanika smatra kako poduzetništvo ima najveći utjecaj na rast zaposlenosti kao indikator ekonomskog razvoja, njih 26 navodi rast efikasnosti, 27 ravnomjernu raspodjelu, a 37 ispitanika navelo je porast životnog standarda kao indikator ekonomskog razvoja na koji poduzetništvo ima najveći utjecaj.

Grafikon 7. Koliko je važno propulzivno i poticajno poduzetničko okruženje?

Izvor: izrada autora

Tablica 7. Koliko je važno propulzivno i poticajno poduzetničko okruženje?

Odgovor	Broj ispitanika
izrazito	98
poprilično	31
nimalo	0

Izvor: izrada autora

Iz gornjeg grafa i tablice vidljivo je da 98 ispitanih poduzetnika smatra kako je propulzivno i poticajno poduzetničko okruženje izrazito važno za njih, 31 ispitanik poduzetnik navodi kako je ranije spomenuto poduzetničko okruženje poprilično važno za njih, a da propulzivno i poticajno poduzetničko okruženje nije nimalo važno ne smatra nijedan ispitanik.

Među ostalim prikupljenim podacima od poduzetnika, autori ovoga rada izdvajaju podatke po kojima je većina ispitanika tijekom započinjanja poduzetničkih pothvata naišla na probleme administracije, posebice ako se radilo o „drugačijim“, „nesvakidašnjim“ ili inovativnim i kreativnim pothvatima, a koja još nisu uvelike zastupljena na tržištu RH. Pojedini ističu kako je najlakše osnovati poduzeće koje će se baviti već dobro poznatim, uhodanim poslovima dok je puno teže administrativno zadovoljiti forme nekih novih, progresivnih načina poslovanja, proizvoda i usluga koje bi se željele plasirati na tržištu. Poduzetnici također navode da su davanja, fiskalni i parafiskalni nameti visoki te često takvi da je nemoguće izdvajati sredstva u daljnji razvoj bilo novih tehnologija bilo sustava, a da inovacije kao kategorija kojom

se potiče poduzetništvo postoje više na papiru nego u praksi kroz sustav beneficija poduzetnicima. Osim gore navedenog, jedan od važnijih podataka koje navode poduzetnici jest i raskorak između sustava obrazovanja mladih te stečena znanja kroz teoriju i praksu s onima koje zahtijeva napredno poduzetničko okruženje te je u tom segmentu potreban iskorak prema osposobljavanju mladih ljudi za poslove koje im poduzetnici mogu ponuditi, a da su isti orijentirani prema ostvarivanju rezultata. Isto se odnosi i na zaposlenike koji dolaze iz državnog sektora gdje je efikasnost, znanje, inovativnost i kreativnost te sposobnost vlastitog promišljanja i donošenja odluka značajno manja od očekivane u privatnom sektoru.

6. ZAKLJUČAK

Temeljem pregleda teorije, povijesnog i deskriptivnog istraživanja te primarnog istraživanja provedenog u ovome radu, može se zaključiti da su inovacije, poduzetništvo i ekonomski razvoj neraskidivo povezani, međuovisni te su u kontinuiranoj korelaciji. Na temelju inovacija i poduzetništva u određenoj državi, moguće je predvidjeti ekonomski razvoj u istoj. Također, na temelju postojeće razine ekonomskog razvoja, moguće je saznati koliko je poduzetničko okruženje dosad bilo poticajno i propulzivno.

Trenutno stanje u RH s aspekta ispitanih poduzetnika ukazuje na činjenicu da se poduzetnici susreću s brojnim izazovima poput birokracije, nejasnih propisa, prikupljanja temeljnog kapitala, nelikvidnosti. Poduzetnici svakodnevno svjedoče utjecaju poduzetništva na ekonomski razvoj. Otvaraju radna mjesta, smanjuju nezaposlenost, dovode do porasta životnog standarda, pokreću gospodarstvo. Trendovi razvoja inovacija i poduzetništva potvrđuju da u svakoj državi tržišno orijentiranog gospodarstva poduzetnici imaju glavnu ulogu. Oni su ti koji svojim kontinuiranim radom i primjenom inovativnih rješenja određuju stanje u državi.

Problemi i najveća ograničenja te trenutno stanje u RH na koje poduzetnici imaju najviše primjedbi su: birokracija, izostanak državne potpore, porezi i nejasni propisi. Anketirano je 129 poduzetnika u RH. Čak 124 ispitanika smatra inovacije i poduzetništvo ključnima za ekonomski razvoj. Najčešće svoje poslovanje inoviraju mjesečno ili kvartalno. Inspiraciju pronalaze u rezultatima istraživanja tržišta te željama i potrebama potražnje.

Poduzetništvo ima direktan utjecaj na indikatore ekonomskog razvoja: porast životnog standarda, ravnomjerna raspodjela, rast efikasnosti, rast zaposlenosti. Poduzetnici traže propulzivno i poticajno poduzetničko okruženje. Svjesni su da bez navedenog ne mogu egzistirati niti napredovati.

IMPORTANCE OF INNOVATIONS AND ENTREPRENEURSHIP FOR ECONOMIC DEVELOPMENT OF REPUBLIC OF CROATIA

Marina Gregoric, PhD, Senior Lecturer, Međimurje Polytechnic in Čakovec
Ulica Bana Josipa Jelačića 22a, 40000 Čakovec, Croatia
Telephone: +385994040164, e-mail: mgregoric5@gmail.com

Ivan Hegeduš, MSc, Senior Lecturer, Međimurje Polytechnic in Čakovec
Ulica Bana Josipa Jelačića 22a, 40000 Čakovec, Croatia
Telephone: + 385 99 2637 281, e-mail: ivan.hegeduš@mev.hr

Katarina Kolenko, Student, Međimurje Polytechnic in Čakovec
Ulica Bana Josipa Jelačića 22a, 40000 Čakovec, Croatia
Telephone: +385 91 558 1613, e-mail: kolenko.katarina@gmail.com

ABSTRACT

Economic development is unfeasible without innovation and entrepreneurship. Since the privately owned companies are one of the main drivers of the economy by creating jobs and increasing production and consumption, it can be said that innovation through entrepreneurship runs the domestic as well as the world economy. The research was carried out in order to gain insights into the current state of how innovation, entrepreneurship, and economic development are correlated. The methods used in this paper are historical method, descriptive method, table research, method of analysis and synthesis and primary quantitative method. The survey instrument was a questionnaire with the aim to collect data from entrepreneurs on trends, issues, the biggest restrictions and satisfaction of the environment in which they operate in terms of understanding and fostering business innovation and creativity, work processes and performance in the market. Primary research was answered by 129 respondents, entrepreneurs in the Republic of Croatia and the obtained research results are graphically illustrated. Innovation is a crucial element of entrepreneurship, so companies must continually innovate their business to avoid stagnation and cessation of work. The causal links between innovation, entrepreneurship and economic development need to be carefully analyzed and monitored, taking into account all the circumstances at a given time. Based on this it is possible to detect the reasons for the stagnation and fall in their correlation, and to respond promptly in the future. Entrepreneurs are innovators, they think in ways of effective accomplishment. Inventiveness is the most valuable asset of every company, so it is important to encourage creative thinking and expression. Innovations have a direct impact on increasing productivity and competitiveness, and continuous business innovation involves constant adjustment and ability to cope in a competitive market. Innovation and entrepreneurship are key to economic development, and provide numerous opportunities and variations applicable everywhere.

Keywords: economic development; innovation; entrepreneurship

LITERATURA

1. Blanchard, O. (2011). *Makroekonomija*. Zagreb: MATE d.o.o.
2. Delač, D. (2010). *Mikroekonomija: za poduzetnike i menadžere*. Zagreb: Grupa VERN d.o.o.
3. Delač, D. (2014). *Makroekonomija: za poduzetnike i menadžere*. Zagreb: Grupa VERN d.o.o.
4. Hisrich, R. D., Peters, M. P. i Shepherd, D.A. (2011). *Poduzetništvo*. Zagreb: MATE d.o.o.
5. Howkins, J. (2003). *Kreativna ekonomija: kako ljudi zarađuju na idejama*. Zagreb: BINOZA PRESS d.o.o.
6. Novotny, D. (2015). *Kreativna ekonomija: kako iskoristiti kapital ljudskog uma kao pokretača ekonomskog rasta u 21. stoljeću?* Munchen/Zagreb: T&MC Publications, T&MC Group.
7. Pindyck, R.S. i Rubinfeld, D.L. (2005). *Mikroekonomija*. Zagreb: MATE d.o.o.
8. Samuelson, P.A. i Nordhaus, W.D. (2011). *Ekonomija*. Zagreb: MATE d.o.o.
9. Škrtić, M. i Mikić, M. (2011). *Poduzetništvo*. Zagreb: Sinergija-nakladništvo d.o.o.
10. Škrtić, M., Primorac, D. i Mikić, M. (2015). *Od ideje do realizacije poduzetničkog projekta*. Koprivnica: Sveučilište Sjever.